

Paweł Pietrusiak

Sprawozdanie z Sympozjum: Prawo kanoniczne a rozwój Kościoła w Afryce Katolicki Uniwersytet Afryki Środkowej, Yaoundé, 30 listopada – 1 grudnia 2011

Nurt SVD 46/2 (132), 235-236

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Sprawozdanie z Sympozjum:
Prawo kanoniczne a rozwój Kościoła w Afryce
Katolicki Uniwersytet Afryki Środkowej,
Yaoundé, 30 listopada – 1 grudnia 2011.**

W dniach od 30 listopada do 1 grudnia 2011 roku na Uniwersytecie Katolickim Afryki Środkowej w Yaoundé (Kamerun) odbyło się Międzynarodowe Sympozjum nt. *Prawo kanoniczne a rozwój Kościoła w Afryce*, zorganizowane przez Departament Prawa Kanonicznego tej Uczelni.

Departament Prawa Kanonicznego, który ma wkrótce przekształcić się w wydział uniwersytecki, został powołany do życia w 1993 roku i poddany pod kuratelę Wydziału Prawa Kanonicznego przy Katolickim Uniwersytecie Paryskim. Jest jedynym dotychczas wydziałem prawa kanonicznego w Afryce Środkowej i Zachodniej. Proponuje stacjonarne studia uniwersyteckie z prawa kanonicznego, które można zakończyć kanonicznym licencjatem. Sprawuje honorową prezydencję paryskiego Międzynarodowego Konsorcjum *Prawo kanoniczne i kultury*. Profesorowie Departamentu publikują m.in. w *Année Canonique*, proponując refleksje na temat prawa kanonicznego i jego aplikacji w kontekście afrykańskim. Do programu zajęć dołączono ponadto przedmiot *prawo kanoniczne a kultury afrykańskie*. Departament służy pomocą biskupom Kamerunu i ACERAC¹, którzy zwracają się do niego o konsultacje.

Zwołane Sympozjum zasługuje na uwagę przynajmniej z dwóch powodów: pionierski charakter wydarzenia oraz tematyka. Po raz pierwszy w Afryce Środkowej katolicka uczelnia organizuje tego typu spotkanie afrykańskich kanonistów, co jest niewątpliwie znakiem rosnącej w tamtejszych kościołach lokalnych świadomości znaczenia prawa kanonicznego. Tematyka sympozjum oraz treść referatów podkreśla wyraźnie, iż kościelne instancje decyzyjne (biskupi diecezjalni, inni ordynariusze, konferencje episkopatu, przełożeni zakonni) zaczynają prawo kanoniczne coraz bardziej doceniać i z coraz większą uwagą stosować. Tematyka sympozjum skupiona była na trzech zasadniczych problemach szczególnie ważnych dla młodych kościołów lokalnych w Afryce: 1) struktura i funkcjonowanie kościelnych instytucji zgodnie z obowiązującym prawem, 2) finansowa autonomia diecezji oraz 3) zagadnienia duszpasterskie związane z małżeństwem.

¹ Association des Conférences Episcopales de la Région de l'Afrique Centrale obejmuje: Kamerun, Czad, Gabon, Gwineę Równikową, Republikę Centralnej Afryki i Kongo-Brazaville.

Podkreślono fakt stopniowego tworzenia dobrze funkcjonujących kurii diecezjalnych i coraz liczniejszych kanonistów afrykańskich mających możliwość wykorzystania ich kompetencji dla dobra kościelnych instytucji (Oscar Eone Eone). Rośnie także świadomość roli sądów kościelnych, które zaczynają się pojawiać, jeśli jeszcze nie we wszystkich diecezjach – to przynajmniej w metropoliach niektórych krajów regionu (Benoît Minyem). W kwestiach dotyczących małżeństwa pochyłono się nad kilkoma trudnościami typowymi dla duszpasterstwa Afryki Środkowej. Poruszono przede wszystkim kwestię poligamii: o ile w przypadku poligamii rzeczywistej prawne rozwiązania są czytelne, o tyle w przypadku poligamii zadeklarowanej (w Urzędzie Stanu Cywilnego mężczyzna deklaruje małżeństwo z drugą lub trzecią żoną, co zapewnia mu inny status społeczny) sytuacja jest bardziej skomplikowana i domaga się dodatkowych studiów teologiczno-prawnych. Ważnym zagadnieniem jest problem formy kanonicznej małżeństwa zawartego według tradycji lokalnych (Andrew Nkeah) oraz próba wprowadzania w chrześcijańskie obrzędy małżeństwa elementów typowo afrykańskich, na przykład etapów zawierania małżeństwa, roli rodziców w doborze małżonka, stopnia wolności kobiety w momencie ślubu, kwestii związku między ważnością małżeństwa a płodnością. Zagadnienia te są oczywiście rozwiązywane w duszpasterskiej pracy wytycznymi poszczególnych Konferencji Episkopatu, ale uczestnicy Sympozjum podkreślili, iż brakuje niekiedy jednoznaczności w postępowaniu. Zasugerowano, aby istniejące dyrektoria duszpasterskie poszczególnych konferencji lub biskupów poddać solidnej analizie teologiczno-prawnej oraz aby, tam gdzie to możliwe, opublikować dyrektorium bardziej ujednoczone.

Po licznych dyskusjach zaproponowano utworzenie Stowarzyszenia Kanonistów Afrykańskich, którzy w regularnych odstępach czasu i na różnych katolickich uczelniach kontynentu mogliby pogłębiać kanoniczną refleksję w specyficznym kontekście Afryki.

Paweł Pietrusiak